

2021-06-02

KUVAILEVAN METATIEDON ASiantuntijaryhmän kokous

Aika: 2.6.2021 klo 9.15-11.15

Paikka: KUMEn Zoom-kokoushuone

Paikalla: Martin Engberg (Kansalliskirjasto), Ville Huhtala (Helsingin yliopiston kirjasto), Katja Hyvärinen (Itä-Suomen yliopiston kirjasto), Sirpa Janhonen (Varastokirjasto), Sini Neuvonen (Espoon kaupunginkirjasto), Katri Riiheläinen (Kirjastopalvelu), Silja Saarikoski (Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto), Anne-Mari Salmela (Turun yliopiston kirjasto), Anna Viitanen (Turun kaupunginkirjasto) ja Irina Vikman (Hämeen ammattikorkeakoulun kirjasto)

Kutsuttuina asiantuntijoina: Heidi Ronkainen (Kansalliskirjasto), Serafia Kari (Kansalliskirjasto), Minttu Hurme (Kansalliskirjasto), Anneli Renfors (Kansalliskirjasto)

Poissa: Minna Kantanen (Kansalliskirjasto), Pia Backman (Åbo Akademis Bibliotek)

- 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja
- 2. Ilmoitusasiat
- 3. Kirjastojärjestelmät
 - Aleph
 - Alma
 - Koha
 - Sierra
- 4. MARC 21 -sovellusohje
 - 4.1 Päivitettyjä ohjeita
- 5. Muiden kuvailun asiantuntijatyöryhmien esityslistat Kansalliskirjaston foorumilla
- 6. Peli- ja videotallennetyöryhmä
- 7. Äänikirjatyöryhmä
- 8. Kirjastojen kysymyksiä
 - 1) Kysymys: Tietueen jakaminen
- 9. Seuraava kokous

1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (19.5.2021) pöytäkirja.

2. Ilmoitusasiat

Kirjastoverkkopäivillä 26.-28.10.2021 järjestetään kuvailutyöpaja. Aihe selviää myöhemmin.

3. Kirjastojärjestelmät

[2021 Library Systems Report](#) American Libraries Magazinessa

Aleph

- Tietuetarkistin on päivitetty kentän 040-osalta. Tarkistin herjaa osakenttien b ja e kohdalla, jos koodeja on käytetty väärin.
- Kentän 506 lisenssifraasi "506 1# \$a Käytettävissä lisenssin hankkineissa organisaatioissa. \$f Online access with authorization \$2 star" on suojattu Melindassa siten, että kenttä säilyy Alman Melinda-integraatiossa aina Melindassa. Suojaus perustuu 1. indikaattorin arvoon "1" ja \$f osakentän olemassaoloon. Alman Melinda-integraation säännöt poistavat kentän Almassa.

Alma

- [Alma-Melinda integraatio](#)

Koha

- 7.6. tehtiin versiopäivitys. HAMK pilotoi 31.5.

Sierra

- Sierrasta käytössä versio 5.3

4. MARC 21 -sovellusohje

4.1 Päivitettyjä ohjeita

Kuvailun tiedotuspäivässä 18.3.2021 oli tehtävänä tehdä e-kirjakuvailu. KUMEA on analysoimassa saatuja vastauksia ja pyrkii parantamaan sovellusohjetta. Tällä erää on päivitetty alla olevat ohjeet. Työ jatkuu syksyllä.

538 Huomautus järjestelmävaatimuksista

Kenttään merkitään teknisiin laitteisiin liittyvät ominaisuudet, jotka ovat välttämättömiä ko. aineiston käyttöön. Tavanomaisia ja ilmeisiä vaatimuksia ei merkitä, esimerkiksi erilaiset lukijat (PDF, EBOOK, MOBI).

Esimerkki. Tekstiä sisältävä verkkoaineisto, tiedostomuotona PDF, EBOOK, MOBI, HTML jne. 538-kenttää ei merkitä

EI: 538 ## #a Internet-yhteys.

EI: 538 ## #a Internet-yhteys, WWW-selain.

EI: 538 ## #a Internet-yhteys, WWW-selain, Adobe Acrobat Reader.

EI: 538 ## #a Internet-yhteys, WWW-selain, Adobe Reader.

EI: 538 ## #a Internet-yhteys, WWW-selain, Ebrary-lukuohjelma.

EI: 538 ## #a Internet-yhteys, WWW-selain, lukuohjelma

EI: 538 ## #a World Wide Web.

655 Aineiston lajityyppi/muoto hakutermiinä (e-kirjat)

Suositellaan tavanomaisten lajityyppi/muototermien lisäämistä.

Esimerkki

655 #7 #a e-kirjat #2 slm/fin #0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s889>

655 #7 #a verkkolehdet #2 slm/fin #0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s50>

655 Aineiston lajityyppi/muoto hakutermiinä (väitöskirjat)

 Melindassa tullaan tekemään takautuva ajo, jossa lisätään 655 väitöskirjat.

Merkitään opinnäytteiden tavanomaiset lajityyppi/muototermit.

Esimerkki

655 #7 #a väitöskirjat #2 slm/fin #0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s1227>

655 #7 #a pro gradu -tutkielmat #2 slm/fin #0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s1244>

830 sarjatiedot

Esimerkki. Sarjalisäkirjauksen muodostaminen, kun aineistossa olevat tiedot ovat virheellisiä

Verkkoaineistossa:

PTT julkaisuja 21

PTT Publications 21

ISSN 1796-4768 (PDF)

Fennican lehtitietue

007 cr

022 1796-4768 ISSN täsmää

245 Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja nimeke ei täsmää

362 19-20. numerointi ei täsmää

785 00 #t PTT julkaisuja #c (Verkkoaineisto) #x 2489-9739 (ind2=0 seuraaja)

ISSN on sama, mutta nimeke ja numerointitieto eivät täsmää aineistossa oleviin

Fennican lehtitietue, seuraaja

007 cr

020 2489-9739

245 PTT julkaisuja

362 21-

ISSN on eri kuin aineistossa, mutta nimeke ja numerointi täsmäävät

Tämän perusteella aineistossa oleva ISSN on väärin, mutta nimeke ja numerointi oikein. Kuvailuun merkitään

490 1# #a PTT publications, #x 1796-4768 ; #v 21

500 ## #a Julkaisun oikea ISSN 2489-9739.

830 #0 #a PTT julkaisuja, #x 2489-9739 ; #v 21.

Tässä 490 kenttään valikoituu englanninkielinen sarjan päänimeke, sillä aineiston pääsisältö on englanninkielinen

5. Muiden kuvailun asiantuntijatyöryhmien esityslistat Kansalliskirjaston foorumilla

Katsottiin muiden kuvailun asiantuntijaryhmien menneiden ja tulevien kokousten aiheita Kansalliskirjaston foorumilla <https://foorumi.kiwi.fi/t/kuvailuryhmien-kokousten-asialistat/1776>

6. Peli- ja videotallennetyöryhmä

Pyydetty tarkistamaan kentän 534 käyttöä.

7. Äänikirjatyöryhmä

Pyydetty tarkistamaan kentän 534 käyttöä.

8. Kirjastojen kysymyksiä

1) Kysymys: Tietueen jakaminen

Poistin tietueelta 017360419 pokkaripainoksen ISBN:n, koska sen julkaisuvuosi poikkeaa kovakantisen julkaisuvuodesta, ja tein pokkarille oman tietueen 017861207.

Eli

Melinda-id 017360419 kovakantinen ISBN 978-91-0-018325-7 (julkaisuvuosi 2020)

Melinda-id 017861207 pokkari ISBN 978-91-0-018789-7 (julkaisuvuosi 2021)

Myöhemmässä sähköpostikeskustelussa esiin tullut lisäargumentti: Sidotun ja nidotun erottelua puolustaa se, että heikkonäköisille tai lentokoneeseen luettavaa etsiville asiakkaille niteen ja tekstin koolla on hyvinkin suuri merkitys aineiston valitsemisen kannalta. Perinteisesti sidosasu (tämänhetkissä, epätarkoiksi todetuissa merkityksissään) on ennustanut melko hyvin niteen ja tekstin kokoa, ei toki aukottomasti.

VASTAUS

Ei jaeta tietuetta, vaan merkitään molemmat ISBN-tunnukset samaan tietueeseen.

Kysyjän esimerkissä kaikki muut ydinelementit (myös sarjamerkintö) ovat samoja julkaisuvuotta lukuun ottamatta, eli kyseessä on lisäpainoksen kaltainen tilanne. Sovellusohjeeseen lisätään asiasta esimerkki.

Periaatteessa RDA:n puitteissa voitaisiin kuvailla sidotut ja nidotut erikseen. Kumea keskusteli asiasta RDA:n käyttöönoton yhteydessä. Erillisiä kuvailuja ei kuitenkaan haluttu ottaa käyttöön, sillä:

- kuvailijaresurssi on rajallinen, ei haluttu raskauttaa kuvailua
- sidotun ja nidotun kuvailu samaan tietueeseen oli toiminut siihenkin asti niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, ei koettu tarpeelliseksi muuttaa käytäntöä. Esimerkkejä
 - hankintaehdotuksia käsitellessä ei tarvitse varmuuden vuoksi hakea eri sidosasujen ISBN:llä
 - kurssikirjavaatimukset voidaan merkitä vain yhteen bibbiin
 - lisäkappaletarpeista pysytään paremmin perillä, kun sidottujen ja nidottujen lainamäärät saadaan samasta tietueesta
 - aineistosiirot voidaan tehdä vain yhden tietueen kautta
 - jne.

Sidotun ja nidotun kuvailulla eri tietueisiin on myös käyttäjän (henkilökunta, asiakkaat) kannalta huonoja puolia: jos kirjastossa on vain nidottu kirja ja käyttäjä hakee sidotun kirjan ISBN:llä, niin silloin kirja jää löytymättä.

Jos tietueitten jakamista lähdetään tekemään takautuvasti, niin myös sillä on todella ongelmallisia seuraamuksia, sillä jokaisen kirjaston, jossa on jaetun tietueen kirjoja, pitäisi tarkistaa hyllynsä sidosasun perusteella (ja tehdä varaukset lainassa oleviin kappaleisiin), lisätä bib-tietue, lisätä varastotietue ja siirtää niteet sidosasun perusteella oikean tietueen alle. Eli todella raskas prosessi.

HUOM. Kysyjän argumentti heikkonäköisten asiakkaiden tarpeista on validi ja tämä asiakasryhmä ei hyödy valitusta toimintatavasta. Lähetä Kumealle tieto, jos havaitset vastaavia epäkohtia.

9. Seuraava kokous

16.6.2021 klo 9.15-12.00, etäkokous KUMEAn Zoom-kokoushuone